

ปฏิรูปการเมือง บันทึกไว้ให้ตรง

คำพูดหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เมื่อเวลาผ่านไป ก็เกิดความเข้าใจผิด สับสนผิดเพี้ยนไม่ตรงและไม่จริงด้วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งที่เรียกว่าเจตนาดีด้วยความตรงและความจริงหรือความตรงต่อความจริงเป็นฐานของความถูกต้อง เรื่องปฏิรูปการเมืองก็เช่นเดียวกัน ภายในระยะเวลาอันสั้น มีความสับสนไม่ตรงเกิดขึ้น จึงขอบันทึกเรื่องนี้ไว้ โดยเฉพาะส่วนที่ผมเกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๑. เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๗ ศาสตราจารย์มารุต บุญนาค ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.) ท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดจากการอดข้าวประท้วง ร.ต. จลาต วรจันทร์ ผมได้รับเลือกจากกรรมการให้เป็นประธาน คพป.

๒. คพป. ไม่ใช่องค์กรทางการเมือง และไม่เล่นเกมการเมือง แต่ได้ใช้เวลาศึกษาค้นคว้าอยู่เป็นเวลานานหลายเดือน เราไม่คิดว่ากรรมการมานั่งประชุมกันแล้วก็ออกความเห็นว่าย่ำโน้นอย่างนี้ อย่างนี้ อย่างที่ ทำ ๆ กัน จะมีปัญหาเพียงพอที่จะเสนอแนะสิ่งที่จะแก้ปัญหาได้จริง คพป. ได้ขอให้นักวิชาการจำนวนมาก ค้นคว้า ตรวจสอบทั้งปัญหาของเราเอง และปัญหาของประเทศอื่นๆ ทั่วโลก ตลอดจนดูแนวทางและวิธีการ เพื่อนำมาประมวลกลั่นกรองเป็นข้อเสนอแนะที่จะแก้ปัญหาได้จริง

๓. คพป. ตระหนักดีว่าความเห็นต่างๆ ที่พูดด้วยปากเปล่าเมื่อนำไปพูดต่อแล้วผิดเพี้ยนได้ง่าย จึงพยายามไม่พูดอะไร ที่สื่อมวลชนพากันว่าตั้งแล้วเจียบหายไปเลย เรารอให้พิมพ์เอกสารเสร็จเสียก่อน เพราะข้อเท็จจริงยืนยันกันด้วยเอกสารง่ายกว่า ฉะนั้นที่พูดอะไรเกี่ยวกับ คพป. กันอยู่ **ควรตรวจสอบความตรงตามเอกสาร**

๔. คพป. ได้นำข้อเสนอแนะมอบให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๓๘ และยุติบทบาทลงในวันนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้ คพป. ได้ยุบตัวเองไปก่อนที่จะมีการยุบสภาแล้วไม่มีการดำเนินการใดๆ โดย คพป. อีกต่อไป

๕. ในการกล่าวมอบข้อเสนอแนะต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรผมได้กล่าวว่า ขอมอบข้อเสนอแนะไว้ให้สังคมไทย ผ่านประธานสภาผู้แทนราษฎร เอาไว้ใช้เมื่อมีวิกฤตการณ์ไม่มีทางออก

ผมได้กล่าวหลายครั้งว่า **คพป. จะไม่ไปกดดันทางการเมือง** เพราะไม่ตรงตามข้อกำหนดหน้าที่ เราต้องทำตามกติกา คือมอบข้อเสนอแนะให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร

๖. **ประธานสภาที่ดี รัฐบาลที่ดี ไม่มีพันธะที่จะต้องทำตามข้อเสนอของ คพป.** เพราะไม่มีในข้อตกลงในการตั้งคณะกรรมการไปทำข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะอาจจะดีก็ได้ หรือไม่ดีก็ได้ ไม่มีใครรู้ล่วงหน้า ถ้าข้อเสนอแนะของ คพป. เปรียบประดุจสินค้า ถ้า ‘สินค้า’ คุณภาพไม่ดี ก็ไม่มีใครต้องการนำไปใช้ แต่ถ้า ‘สินค้า’ มีคุณภาพดี ก็จะมีผู้นำไปใช้เอง

๗. **ผมเองมีความมั่นใจว่า ข้อเสนอปฏิรูปการเมืองวันหนึ่งจะได้รับการนำไปใช้** เพราะการเมืองที่เป็นอยู่ไม่มีทางออก ผมโดยส่วนตัวไม่ต้องการไปเรียกร้องกดดันแต่อย่างใด เพราะถ้ากดดันมากขณะที่ยังขาดความเข้าใจ ก็จะ “ทะเลาะ” ไปทางอื่น คนที่เข้าใจเรื่องนี้ยังมีน้อย หลังจาก คพป. เสนอไปแล้ว ก็ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าใด

๘. **เรื่องปฏิรูปทางการเมืองเกิดขึ้น ไม่ใช่เริ่มต้นเพราะนักวิชาการ** ไปกดดัน ขอให้ทบทวนดูให้ดี แต่เกิดขึ้นเพราะมีการยุบสภา ดึงทรัพยากรเมืองสูงขึ้น และพรรคชาติไทยประกาศว่ามีนโยบายปฏิรูปการเมืองที่ คพป. เสนอก็เกิดเป็นประเด็นทางการเมือง (political issue) ขึ้น เมื่อเป็นประเด็นทางการเมืองขึ้น ก็มีทั้งคนและพรรคที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดการพุดจาถกเถียงกันซึ่งเป็นเรื่องที่ดี ส่วนพรรคไหนจะจริงใจหรือไม่จริงใจแค่ไหน ประชาชนและสื่อมวลชนจะต้องช่วยกันติดตามตรวจสอบ

๙. **การเรียกร้องกดดันพรรคการเมืองให้รับความคิดของกลุ่มความคิดหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ** ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นเรื่องปกติธรรมดา ในกระบวนการประชาธิปไตย เพราะเป็นช่วงที่มีนักการเมืองสนใจรับฟังความคิดเห็นมากกว่าภายหลังได้รับเลือกตั้งแล้ว ท่านที่ให้ความเห็นว่าเรื่องนี้ น่าจะรอไปพูดกันหลังเลือกตั้งแล้ว น่าจะทบทวนหลักการดู

๑๐. โดยส่วนตัวผมเองไม่ไปรวมกลุ่มหรือเรียกร้องอย่างใด การที่สื่อมวลชนบางฉบับลงเกี่ยวกับผมไปนั้น ขอให้ลองทบทวนลำดับของเหตุการณ์ตามที่เป็นจริง อย่าจับเฉพาะส่วนที่เป็นการ “เล่นข่าว” ผมรับไปบรรยายหรืออภิปรายในที่บางแห่งก็เป็นเชิงวิชาการ หรือการที่เป็นข่าวก็เพราะคำตอบคำถามนักข่าวผมขอยกตัวอย่างข่าวบางประการหนังสือพิมพ์มติชนพาดหัว **“ตั้งชুমอประเวศ”** ต่อมา มีพาดหัวหน้าหนึ่ง **“ประเวศสอนมวย ปชป.”** เรื่องนี้อยู่เพียงว่า นักข่าวโทร. มาถามว่ามีพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง (ไม่ได้ออกชื่อ) ว่าการแก้ไขมาตรา ๒๑๑ ทำได้ยาก ผมตอบว่ายังไม่ได้ศึกษาให้ถี่กระมัง แก่ไม่ยากเท่าใดดอก แค่นั้นก็ไปปรากฏเป็นพาดหัวดังกล่าว

เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๘ ผมไปประชุมสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น มีนักข่าวถามว่า พรรคประชาธิปไตย (ปชป.) ไม่เห็นด้วยกับการปฏิรูปการเมืองจะว่อย่างไร ผมตอบว่าอย่าไปว่าอะไรเขา มีความแตกต่างหลากหลายเป็นธรรมดา ใครเห็นว่าควรปฏิรูปก็ไปเลือกพรรคที่จะปฏิรูป ใครเห็นว่าไม่ควรปฏิรูปก็ไปเลือกพรรคที่ไม่ปฏิรูป เป็นการยุติธรรม หนังสือพิมพ์ก็ไปลงหัวข้อรายงานว่า **“ต้องการปฏิรูปทางการเมืองอย่าเลือกปชป.”** ข้างใต้มีชื่อผมตอบคำถามดังกล่าว อันอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่าผมเป็นผู้กล่าวคำพูดตามหัวข้อของข่าว

อีกเรื่องหนึ่งก็เรื่องควรจะแก้ไขมาตรา ๒๑๑ เมื่อใด มีผู้เสนอว่าภายใน ๓๐ วันหลังเลือกตั้ง ศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรสมบูรณ์ มีความเห็นว่าน่าจะเป็นในวาระแรกที่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรก่อนตั้งรัฐบาล เพราะเรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับการเป็นรัฐบาลหรือฝ่ายค้านถ้ารอหลังตั้งรัฐบาลก็จะยุ่งและเกิดเกมการเมืองขึ้นแล้วเมื่อมีนักข่าวมาสัมภาษณ์ผมเกี่ยวกับเรื่องระยะเวลา ๓๐ วัน ผมก็สะท้อน **ความเห็น** ของ ดร.อมร กลายเป็นว่าผม **เรียกร้อง** ให้แก่รัฐธรรมนูญในวันแรก

ถ้าจะให้ตรงต่อความเป็นจริง น่าจะต้องหาความแม่นยำเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยที่สะท้อนเหตุการณ์จริง ๆ ว่าอะไรคือการ **ตอบคำถาม** อะไรคือ

ความเห็น อะไรคือการ **ให้สัมภาษณ์** อะไรคือ การบรรยายวิชาการ อะไรคือ **การเรียกร้อง**

ผมเข้าใจดีว่าถ้าทำตามที่ผมพูดมันผิดธรรมชาติของการข่าวเพราะไม่มัน แต่ถ้ามันโดยไม่ตรงก็ไม่ดีมีวิธีบ้างไหมที่มันด้วยตรงด้วย

๑๑. สังคมไทยจะประสบความสำเร็จต่อไปอีกมากมีการแบ่งปันขั้นสูง และเกิดการปะทะรุนแรงได้ง่าย ผมในฐานะคนแก่ที่ประสบอิสรภาพพอสมควร มีความรักความเมตตาต่อทุกคน ทุกกลุ่ม ไม่ว่าเขาจะเป็นอย่างไร อาจจะไม่ค่อยมีปัญญามากนัก แต่ก็หวังจะเกื้อกูลเท่าที่จะทำได้ สังคมคงต้องการคนที่มีความรักและเป็นกลางอยู่บ้างไม่ใช่หรือ ฉะนั้นจึงขอร้องว่าให้ผมอยู่ในสภาพของผมเถิด อย่าผลักดันให้เข้าไปเป็นขั้ว เป็นข้างเลย ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าคนอื่นจะต้องทำเหมือนผม แต่ละคนแต่ละกลุ่มก็เป็นไปตามธรรมชาติของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนกัน การต่อสู้เพื่อความอยู่รอดและความถูกต้องจะต้องมี แต่ขอให้เข้าไปด้วยสันติวิธีให้มากที่สุดเถิด

๑๒. การปฏิรูปการเมืองต้องมีปัญญา จึงจะได้ผลการเป็นเพียงเครื่องมือหาเสียงก็ดี เป็นแฟชั่นก็ดี เป็นเครื่องรางของขลังก็ดี หากไม่นำไปสู่ปัญญาก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริง

เมื่อเป็นปัญญาก็ต้องไม่ตายตัวคือเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาได้ ยังไม่มีอะไรดีที่สุด ควรพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ ลึกซึ้ง

การปฏิรูปการเมือง อาจจะมีผู้ใช้ในความหมายต่างๆ กัน แต่ที่ใช้กันแพร่หลายในปัจจุบัน หมายถึง **การปรับระบบการเมืองเพื่อลดความทุจริตและเพิ่มประสิทธิภาพของการเมือง** หรืออีกนัยหนึ่งคือการปรับระบบการจัดการให้ดี

บริษัทที่มีระบบการจัดการไม่ดีประสบความสำเร็จน้อยขนาดไหน
ฉันใด “บริษัท” ประเทศถ้าไม่มีระบบการจัดการที่ดีก็ประสบความสำเร็จน้อย

ฉะนั้น “บริษัท” ประเทศไทยยังไม่เคยมีระบบการจัดการที่ดีเลย

ถ้าเข้าใจว่าการปฏิรูปทางการเมืองที่คปป.เสนอไม่ใช่อะไรอื่นนอกจาก การปฏิรูประบบการจัดการประเทศ ให้ประเทศมีระบบการจัดการที่ดี ก็ จะเข้าใจได้ไม่ยากกว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น เพราะใครเลย จะไม่ยากให้ประเทศมีระบบการจัดการที่ดี

การที่ คปป. เสนอให้ทำโดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๑๑ ตามที่มีผู้ เสนอมาก่อน คือ **ดร.วิษณุ เครืองาม ดร.อมร จันทรมบูรณ์** ก็โดยให้เป็นกระบวนการที่ผ่านการเคารพและรักษาระบบรัฐสภา การแก้ไขตามร่างที่ **ดร.อมร จันทรมบูรณ์** ทำไว้ให้มันได้ใช้ความเข้าใจที่ละเอียดอ่อนถึงสภาพสังคม การ เมือง และวัฒนธรรมไทย เพื่อถักทอไปสู่ความสำเร็จ ขอให้พิจารณาให้ ละเอียดลึกซึ้งแต่ไม่ได้แปลว่าไม่ควรใช้ปัญญาทำให้ดีกว่านั้นขึ้นไปอีกถ้าทำได้

เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญของชาติบ้านเมืองเราต้องคิดเลยตัวเราออกไป คิดเลยผลประโยชน์ของกลุ่ม ของพรรค ของพวก แต่คำนึงถึงประโยชน์ ของประเทศชาติบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง และแม้ต้องคิดเลยเรื่องนี้ออกไปอีก ว่าคนไทยจะต้องร่วมมือกันอย่างไรที่จะสร้างสรรค์ปัญญา เพื่ออนาคตของ คนไทยและของมนุษยชาติ